
Perchta z Rožmberka

...

Ikdyž Perchta nemohla dlouho usnout, nakonec samu sebe přesvědčila, že než manžel zjistí její nepřítomnost na Mikulově, bude to pár dnů trvat. A pak? Pošle pro ni? Spíše bude rád, že se nemusí starat a plnit manželské povinnosti. Poslední obavy se rozplynuly při pokorné modlitbě k Panně Marii.

Jaký je zde klid... Perchta pokojně oddechovala, dlaně položené na břicho. A možná... možná ve mně klíčí nový život. A v polospánku snila o narození syna, který by změnil její život. Vždyť by dala Lichtenštejnům dědice, byla by matkou Janova syna a jistě by se všechno změnilo. Copak to není manželovo přání, které by mu konečně mohla splnit a dočkat se vděku?

Hlasité, neurvalé bouchání na dveře ložnice Perchtu okamžitě probralo. Přitiskla si ruce na hrud, aby se jí srdce tím leknutím nerozskočilo. Stihla se pouze posadit v loži, protože ten, kdo stál za dveřmi, nečekal na vyzvání ke vstupu.

„Jane!“ bylo to jediné, co ze sebe vylekaně vykoktala. Ve dveřích stál manžel, pěsti zatáté vztekem. I ve světle mírného ohně z krbu a jediné voskovice bylo vidět, jak ze zarudlých očí létají blesky neovladatelného hněvu.

„Ty děvko!“

Perchtě se udělalo špatně od žaludku, a když s prudkým bouchnutím dveře od ložnice zapadly, bezděčně se v loži přikrčila. Tak rozezleného manžela ještě neviděla.

„Co sis to dovolila? Za mými zády...“ Jan se napřáhl a na Perchtinu tvář dopadl první nečekaný úder.

„Bože, Jane!“ vykřikla zděšeně. „Vždyť jsem chtěla alespoň na chvíli žít v klidu, nebát se...“ pokusila se vysvětlit, jenže tím manžela rozlítla ještě více.

„Nebát se? V klidu si užívat se svým milencem?“ Janův zarudlý rozzuřený obličej připadal Perchtě až nepřičetný, ničemu nerozuměla, na slova nebyl čas. Pouze se pokusila rukama krýt si hlavu, protože rány pršely jedna za druhou. Perchta je brzy přestala vnímat, protože spršky slin ze zapáchajícího dechu ji přiváděly k mdlobám a krutým obviněním nerozuměla.

Tohle že se děje mně? Zírala na nepřičetného opilého manžela, uhýbala před pohlavky, dokud ji surově nevytáhl z lože. Jenže na nohou se neudržela. Zůstala ležet zhroucená na podlaze. Najednou nic necítila. Její nitro ovládl jiný pocit, horší než chlad kamenů, na které ji srazil manželův výprask. Cítila, jak její vlastní srdce se mění v kámen, jak nedokáže uvěřit, že je něčeho takového muž vůči ženě schopný. Zůstala ležet schoulená, bez pohybu. Myšlenky se zastavily, tělo přestalo vnímat bolest. Soustředila se pouze na jediné – musím ochránit své břicho, poněvadž jestli v něm nosím další dítě...

A protože se k ní Jan už nechtěl sklánět, ucítila na zádech pár kopanců.

„Tak tys chtěla žít v klidu a užívat si milostných hrátek za mými zády? To se nedivím, že ses odstěhovala na valtické panství, skryla se před všemi! Jak jen sis mohla myslet, že mě můžeš podvádět?“ Krutá slova obvinění dopadala na Perchtinu hlavu s větší silou než facky a kopance.

„Ty si myslíš, že se nic nedozvím? Že to, co tajně vyvádíš, se ke mně nedonese? Svým chováním urážíš mě i celou moji rodinu!“

Perchta ležela na podlaze schoulená do klubíčka a nechápala nesmyslnost celé situace. Ale copak teď může něco říct? Dokázala by něco vysvětlit zpitému manželovi?

„Ach... děvko!“ Jan se najednou zapotácel a svalil se na lože do místa, kde ještě před chvílí ležela jeho manželka a snila svůj sen o synovi, kterého porodí pro svého manžela, a tak si získá jeho náklonnost a lásku.

Když se po chvíli ložnicí neslo chrápání, Perchta se pokusila vstát. Tím se zároveň uvolnilo i něco hluboko v jejím nitru a ona se konečně rozplakala.

Bože na nebi!“ Neslyšela vystrašený šepot, nevníkala, že se otevřely těžké dveře, jen si uvědomila, že na jedno oko špatně vidí. Právě na to, kam dopadla první manželova tvrdá rána.

Machna a Šiermaryn svou paní opatrně uložily ve své ložnici. „Půjdu připravit odvar z kostivalu,“ hlesla Machna bezbarvě, protože i ony byly tvrdými ranami Jana zaskočené a vyděšené.

„Ten muž si zaslouží zemřít,“ ozvalo se ode dveří přiškrceně.

„Štěpáne, mlč,“ napomenula mladíka Machna na cestě do kuchyně. „Copak jsi neslyšel ten křik? Nedošlo ti, co našeho pána tak rozlítilo? A něco ti povím.“ Machna po špičkách přešla kolem Perchtiny ložnice a po chvíli pokračovala: „Svoji manželku zmlátil. Byl opilý a podezřívá ji z nevěry. Je jedno, kdo mu takovou hloupost nasadil do hlavy. Vždyť víme... Ale co si myslíš, že čeká tebe? O kom asi pan Hanuš mluvil a koho podezřívá, že mu chodí za manželkou?“ Machna se zastavila, protože i mladík zůstal zaražen stát uprostřed chodby.

„Panno Machno, chceš snad říct, že to můj vinou...“ Vyděšený výraz hovořil za všechno.

„Pak tedy musím pánovi všechno vysvětlit! Vždyť samotný Bůh je mi svědkem...!“

„Bůh možná,“ šeptla Machna varovně, „ale co bezbožná paní hraběnka a její dcery? Nemají slitování se snachou, proč by ho měly mít s tebou?“

„Pak mi jde o život!“ Štěpán tápal dlaní po kamenech ve zdi, jako by hledal oporu.

„Taky myslím... inu, přinejmenším o službu. Musíš zmizet.“ Machna těžce polkla a do očí jí vyhrkly slzy. „Ty můžeš! Ztrať se, dokud to jde, než se pán probudí. A raduj se, že můžeš utéct. Naše dobrá paní takové štěstí nemá. Nemá kam utéct, nemá kam jít, je to šlechtična a ta se nikde neschová. Patří manželovi. Vidíš, co si k ní může dovolit? Dostala se do pekla, ze kterého není úniku.“ Dívka si setřela slzy. „Musím pro odvar a hojivé masti.“

Kapitola 11

DRUHÝ DEN

„Kriste na nebi, ty ale vypadáš!“ vyjelo z Jana hned, když téměř před polednem vstoupil do jídelny, rozhlédl se a pak utkvěl znechuceným pohledem na své manželce. Vzápětí se zarazil a trojice žen u stolu pochopila, že se pánovi rychle vrátila zatemnělá paměť a že už ví, proč je manželka samá modřina. Jenže namísto očekávané omluvy nebo alespoň sebemenšího projevu lítosti z Jana výhružně vyjelo: „Kde je ten muž, co naplival do mého manželského lože?“

Perchta ztuhla, vzápětí se pomalu postavila a nahlas, jak jen jí to oteklá ústa dovolila, pronesla: „Přisahám na svůj život, na život naší dcery a i na tvůj život, že všechno jsou vylhané pomluvy a intriky tvé matky.“

Ubohá žena netušila, co s Janem její slova udělají.

„Neber si mou matku do úst!“ vykřikl Jan. „Proč by mi lhala? Proč musím poslouchat tak urážlivé řeči, když všechno nasvědčuje tomu, že pomluvy jsou pravdivé?“

Perchta přimhouřila oči. „Jsou to lži.“

„Tak proč ses přestěhovala na Valtice? Není to snad proto, aby ses ztratila z dohledu mé rodiny a mohla si užívat s milencem? Sotva jsem se vrátil, musím se nechat urážet. Ptám se, kde je ten muž?“

„Žádný není,“ pronesla Perchta sebejistě a pak s nadějí v hlase dodala: „A ještě na jeden život mohu přísahat...“ nejprve semkla bolestně rty, pak se zpříma podívala manželovi do očí. „Na život našeho nenarozeného dítěte. Všechno nasvědčuje tomu, že jsem znova v očekávání. Proto jsem se uchýlila na Valtice, abych měla chvíli klidu a nemusela čelit...“ V tom okamžiku se Perchta zarazila. Uvědomila si, že jakmile se zmíní o paní Hedvice anebo Janových sestřích, vždy v manželovi probudí zuřivost. Konečně pochopila, že ty tři ženy jsou pro něho nedotknutelné.

„A jsi si jistá, že otcem...“ zaznělo posměšně, jenže Jan nestihl větu dokončit.

„Pane! Mlč a přestaň mě urážet!“

V komnatě zavládlo zlověstné ticho. Machna a Šiermaryn se u stolu bezděčně přikrčily. Obě očekávaly výbuch zlosti, protože Perchta si nikdy nedovolila manželovi tak přímo odporovat.

Jan, očividně zaskočený strohou a tvrdou odpovědí, se zamračil. „Do tří dnů budeš zpět na mikulovském hradě.“ Pak, jako by si něco v duchu uvědomil, mírně pokračoval: „Možná by bylo lepší neukazovat se před lidmi a mojí rodinou s modřinami, které sis právem zasloužila. Budeme tě tedy očekávat do týdne.“

Až bouchnutí dveří uvolnilo napětí v malé jídelně. Perchtě stékaly po tvářích tiché slzy. Bez jediného vzlyknutí. „Pouhý týden klidu?“ zašeptala.

„Paní, máme celý dlouhý týden na zahojení tvých otoků a modřin, týden času, abychom se rozhodly, jak pomůžeme Štěpánovi, protože tomu mladíkovi hrozí přinejmenším vězení.“

„Máš pravdu, Mary,“ Perchta jakoby se teprve probírala ze zlého snu. „Najděte Štěpána, jistě se skrývá někde v městečku, jenže to nemůže trvat dlouho. Jan si příčinu své zlosti najde, bude se na něm chtít pomstít za všechny ty pomluvy a lži.“

O tři dny později, skrytý noční tmou, vyrazil z valtického hradu jezdec. Jel sám, smutný a nešťastný. Pouze proto, že jsem neuposlechl krutých rozkazů, protože jsem nechtěl a nedokázal škodit mladé laskavé paní, teď musím opustit domov... žaloval mladík noci a temnému nízkému nebi, které hrozilo, že se roztrhne a zasype cesty sněhem.

KRUMLOV, O TÝDEN POZDĚJI

„**V**ýsosti...“ Štěpán se sklonil před panem Oldřichem, ale nebyl schopný kloudného slova. Jak jen vysvětlit krumlovskému pánovi, co se děje na mikulovském panství, jaké křivdy, ponížení a hrůzy musí snášet jeho nejmladší dcera, kterou proti její vůli provdal za Lich-

tenštejna. Provdal? Spíše se říká, že prodal... násilníkovi, který neví, co je láska.

„Vezeš mi list od dcery?“ Pan Oldřich hleděl na prochládlého, unaveného posla.

„Vezu, Výsosti,“ vypravil ze sebe mladík. „Všechno je v něm vypsáno... a ostatní mám doplnit. Tak si přála mladá mikulovská paní.“ Znova se zarazil. Nepřišlo mu zatím vhodné, aby podával svědectví o Perchtině bídném životě, a rožmberský pán navíc příliš nevypadal na to, že se nemůže dočkat zpráv od dcery.

„Promluvíme si později.“ Pan Oldřich mávnutím ruky poslal mladíka do kuchyně. Na řeči o dceři a čtení listu vůbec neměl náladu. Co se asi dozvím nového?

Zlobil se, že jeho oblíbená, hodná dcera není v manželství šťastná. A dosud nebyl ochotný připustit si, že její těžký život zavinil právě on. Byl přesvědčený, že se Perchta musí manželovi nějak protivit. Jak jinak by to bylo možné? Vždyť byla vždy tak poslušná... Zamračený pan Oldřich z Rožmberka pomalu otevřel dlouhý list.

Urozený pane, můj milý otče,

neustále se za tebe modlím a ráda bych věděla, že se máš dobře a jsi zdravý.

Ó, můj drahý otče, já se mám jak nejhorší ubožačka, divže si nezoufám. Nikdy se nezbavím velkého smutku a mám k tomu důvod.

Otče, mladík, který ti dnes doručil můj list, se stal svědkem všeho zlého, co se mi děje, a může ti všechno podle pravdy vylíčit. Jenže právě proto, že ví, co všechno špatné se mi zde děje, musel odtud pryč. Pouze proto, že neposlechl starou paní, nechtěl jím proti mně pomáhat a mně dobře a oddaně sloužil.

Paní hraběnka a její dcery mu přikázaly, jak mi má škodit, jenže on rychle poznal, že se mi děje velká křivda, a přešel na mou stranu. Proto otče, cokoliv ti o mém bídném životě bude vyprávět, všechno mu věř, jako bych ti to povídala já sama.

Když lidé zjistili, co se mi stalo na Valticích, bylo všude mnoho křiku, dokonce i proti tobě, otče, jak můžeš dopustit takovou křivdu a násilí na své vlastní dceři. Co se stalo, řekne ti mladý pacholek, věř mu, otče.

Drahý otče, prosím, nezapomeň na mě, na ubohou bídnou ženu, vždyť jsem tvé dítě, tvá dcera! Nedopusť více tu hanbu, která padá i na tvou hlavu, protože mi hrozí nebezpečí na hrdle od Janovy matky a jeho obou sester, takové nebezpečí, že to vypsat nemohu. K Bohu se modlím a žaluji mu, abyste mi pomohli. Protože jediný Bůh ví, že na tom bezpráví já nenesu žádnou vinu, jsem věrná manželka.

Otče drahý, prosím, přijmi toho pacholka Štěpána na Krumlově, protože jen kvůli mně se mu stala křivda, protože mi byl věrný a byl ke mně hodný.

Zaměstnej ho třeba jako klíčníka nebo ať nalévá pivo a víno, protože vrátit se na Mikulov nemůže. Šlo by mu o život.

Otče, nezapomínej na mě, nedopusť, abych zde bídně sešla ze světa. Vždyť zde se mnou nikdo z mých služebníků nechce zůstat pro velkou nespravedlnost a nouzi.

Provdal jsi mě, drahý otče, ale v ten samý den jsi mě mohl pohřbit pod zem.

Pro Boha živého, otče, pokud nemohu domů, pošli někoho rozumného a důležitého za mým manželem, ať on sám mi dovolí odjet na Krumlov. A pošli někoho tvrdého v jednání, protože na Jana laskavá slova neplatí, možná by bylo dobré ho postrašit.

Otče drahý, nevím si rady, zoufám si a chřadnu. Štěpán ti všechno dosvědčí.

Modlím se za vás za všechny.

Tvá ubohá dcera Perchta

Oldřich z Rožmberka vztekem stiskl rty, až mu zbělely. Dcero moje drahá, co mám dělat? Copak tě mohu vzít domů, když podle práva i církve svaté patříš svému manželovi? To on teď o tobě rozhoduje... Pan Oldřich si konečně uvědomil krutost celé situace a vlastní bezmoc. „Jak jsem mohl něco takového tušit?“ ptal se sám sebe nahlas, jenže stejně hlasitě už si odpovědět nechtěl. Přesto se ozvalo jeho svědomí. Mohls! Vždyť se to povídalo v širokém okolí, jaký je Lichtenštejn násilník a opilec, jenže tobě šlo pouze o peníze, o věno, které jsi dosud nedokázal vyplatit.

Pan Oldřich se chytil za skráně, hlava mu ztěžkla a zůstala v dlaních. Jenže ani silou vlastního smutku nad osudem dcery svědomí neumlčel. Je to tvá vina, zneužilš dobrotu a lásku své dcery, která by se ti nikdy nedokázala postavit. Tak moc tě miluje a tys ji prodal a nechal ji tam trpět, strádat... *Pro-*

vdal jsi mě, drahý otče, ale v ten samý den jsi mě mohl pohřbít pod zem...
Ta jediná věta zůstala panu Oldřichovi v hlavě a on si nevěděl rady, netušil, jak by mohl dceři pomoci.

„Copak jsem to věděl?“ pronesl mezi vzlyky, protože až teď, po tolika zoufalých a žalujících dopisech od milované Perchty si nešťastný otec uvědomil, že právě on je příčinou jejího neštěstí, jejího zoufalého osudu. Až teď dovolil slzám, aby ulevily jeho vlastní bolesti, kterou si do dnešního dne nechtěl připustit.

Po chvíli si hřbetem ruky otřel vlhkou tvář a zavolal komořího.

„Přiveď mi posla, co přivezl list od mé dcery z valtického panství!“

Není jiné cesty než poznat celou pravdu, pomyslel si nešťastný otec. Není jiné cesty, než přestat zavírat oči před skutečností a vypít svůj pohár hořkosti až do dna.

O HODINU POZDĚJI

„**A** tak po všech útrapách a ponižování od své tchyně a švagrových musela naše dobrá paní snést i to nejhorší...“ Štěpánovi se zadrhl hlas, přesto pomalu, potichu a se skloněnou hlavou pokračoval: „Bití, které neprávem dostala od manžela, zanechalo na jejím těle bezpočet modřin. Ale jak jsem tvou statečnou dceru, pane, poznal, myslím, že více ji bolí ta nespravedlnost, krutost a hladovění. Otoky a modřiny se zahojí, ale rány na duši...“

„Dost!“ Rožmberský pán už nebyl schopný dále naslouchat. Kdyby před ním nestál svědek všech těch krutostí, nevěřil by.

Zlost, která pana Oldřicha ovládla, vztek na Lichtenštejna, ale především na sebe samotného ho donutily zavolat písaře. Ale slova do listu dceři diktovala pouhá bezmoc, kterou cítil.